

וחד לאיתויי חייבי לאוין –

And one to include transgressions of a prohibition

Overview

The גמרא concludes that there are two דרשות (or lessons) which allow us to include חייבי לאוין¹ and חייבי כריתות² among those who receive קנס from the מאנס. It appears that one דרשה is not sufficient, for חייבי לאוין and חייבי כריתות are two separate categories (with differing levels of punishment) and therefore require two דרשות. Our תוספות asks that there is a third (and lesser punishable) category, namely חייבי עשה³. Seemingly this also requires a דרשה, and it should be inferred from the first דרשה, and חייבי לאוין from the second דרשה.⁴ There would seem to be no דרשה remaining for חייבי כריתות (which is the most severe of the prohibitions).

תוספות has a difficulty

הקשה רבינו יצחק בן רבינו מאיר אכתי נימא חד לאתויי חייבי עשה וחד לאתויי חייבי לאוין -
The ריב"ם asked; we should still say that one lesson comes to include those woman where the מאנס transgresses a positive commandment (if he has relations with her) and one lesson comes to include those women where the מאנס transgresses a prohibitive commandment (if he has relations with her) -

ואכתי חייבי כריתות מנא לן –

And we still cannot derive that קנס has to be paid if one was מאנס a woman where he is **liable for the כרת** punishment (if he has relations with her). There are only two lessons, which allow us to include two categories of forbidden women. It should be limited to the two forbidden categories of women with the least severe punishments, which are חייבי לאוין and חייבי עשה, but not to include חייבי כריתות.

תוספות answers:

ותירץ דלחייבי לאוין ועשה לא צריך אלא חד קרא –

And the ריב"ם answered, that only one פסוק is required to teach us, that by חייבי לאוין ועשה there is a קנס. We do not require two פסוקים -

דהא אי לאו דכתיב ולו תהיה לאשה דמשמע שיש בה הויה וראויה לקיימה –

For if the תורה would not have written the פסוק of **ולא תהיה לאשה**⁵, **which indicates that** the מאנס should be able to (a) **create a קדושין relationship**

¹ include the איסורי כהונה and איסורי ומואבי עמוני ממזרות, etc. מלקות is administered for transgressing these prohibitions במזיד.

² include many of the family forbidden relationships such as a brother and sister, etc.

³ These include מצרי ואדומי. The תורה states concerning a מצרי ואדומי that דור שלישי יבא להם בקהל ה'. We infer from this פסוק that we can only marry a third generation מצרי ואדומי (one whose grandfather was מצרי), but not a first or second generation מצרי ואדומי. This prohibition is derived from a permissible statement (דור שלישי יבא); therefore this derived prohibition is called an עשה. There is no מלקות for transgressing this עשה.

⁴ We use a דרשה to include the less punishable first, and then continuing up the scale of punishments.

⁵ מאנס should become the wife of the מאנס. דברים [תצא] כב, כט.

with the אנוסה, and (b) that she should be fit to be kept as a wife⁶; were it not for this פסוק, then -

לא הוה צריך קרא לרבווינהו הלכך מחד ריבויא מרבין אין ראוייה לקיימה -
No would be required to include these forbidden women; they would be naturally included. Now however that this פסוק with its implied two restrictions is written, we require other פסוקים to remove these two restrictions. **Therefore, through one inclusion we can include** a woman who is not fit to be kept as a wife -

דהיינו חייבי עשה וחייבי לאוין כיון דאית בהו הויה -
which refers to חייבי עשה and חייבי לאוין (who are לקיימה); who are in the same category, **since they can become effectively** מקודשות⁷ (even if they are לקיימה)⁸ -

ואידך ריבויא לחייבי כריתות -
And the other פסוק comes to include that there is a חיוב קנס by חייבי כריתות as well, even though there cannot (even) be effective קדושין by חייבי כריתות.

anticipates a (slight) difficulty and resolves it:

ולמאן דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין הוי חד ריבויא לחייבי עשה -
And according to the one who maintains that קדושין are not effective by חייבי כריתות, nevertheless we can still derive חייבי כריתות, **for one inclusion would be for חייבי עשה** (where she is לקיימה, but אינה ראוייה לקיימה) -

ואידך לחייבי לאוין וחייבי כריתות -
And the other inclusion would be **for חייבי לאוין and חייבי כריתות** who both share the same characteristic that אין קדושין תופסין בהן (and [obviously] לקיימה).

has an additional question:

ואם תאמר ולשתוק מלו תהיה לאשה ולא יצטרך להנך ריבוי -

⁶ See the ensuing מחלוקת between ר' שמעון בן מנסיא and ר' שמעון התימני. The פסוק of לאשה תהיה ולא that it written in פרשת מאנס can teach us that the laws of מאנס are limited to the following (two) situations; a) that קדושין are effective with this woman (she becomes an איש through מעשה קדושין); and b) that he is permitted to remain married to this woman; there is no איסור in living with this woman [these two laws are derived primarily from the word תהיה]. Were it not for this פסוק, there would always be a חיוב קנס for the מאנס, regardless of the woman's prohibitive status.

⁷ According to most תנאים there is חייבי עשה וחייבי לאוין; קדושין תופסין בחייבי עשה; only by חייבי כריתות is קדושין תופסין.

⁸ See תוספות הרא"ש who explains as follows. The פסוק of לאשה תהיה ולא excludes from קנס those woman that are forbidden (אין ראויין לקיימן) and also those woman that are forbidden (אין קדושין תופסין בהן) [as מרבה] (אין ראויין לקיימן). When we are [first] (אין ראויין לקיימן) who are [also] חייבי עשה (who are [also] לקיימן), this indicates that אין (אין ראויין לקיימן); therefore we can also include חייבי לאוין who are לקיימן, but אין ראויין לקיימן, חייבי עשה like קדושין תופסין בהן; we cannot however include חייבי כריתות for they have an additional difficulty, since אין קדושין תופסין בהן; therefore we need the additional דרשה to include even חייבי כריתות.

⁹ This would place חייבי עשה (where קדושין תופסין) and חייבי לאוין (where קדושין תופסין) in two distinct categories, how would we then derive חייבי כריתות?!

And if you will say; let the תורה remain silent and not state the פסוק of לא תהיה לאשה,¹⁰ and therefore these ריבויים will not be required.¹¹ Why does the תורה first limit and then broaden the קנס.

answers: תוספות

ויש לומר דאיצטריך למידרש ולו תהיה לאשה מדעתה –

And one can say; that it is necessary to state the פסוק of לא תהיה לאשה in order to derive from it that the ensuing marriage can only be with her consent¹². Once that פסוק was written, it indicates that there is a requirement for יש בה חייבי עשה ולאויין; therefore we have the two ריבויים to include that ראויה לקיימה and הויה קנס, also receive וכריתות.

Summary

We are מרבה from one ריבוי those woman who but are אינן קדושין תופסין בהן and from the other ריבוי those woman that אין קדושין תופסין בהן. The מאנס may marry the אנוסה, only with her consent, as it is written ולא תהיה לאשה.

Thinking it over

1. What is the underlying difference in the understanding of the גמרא between the קשיא of the ריב"ם (where תוספות maintained that three פסוקים are necessary), and the תירוצ of the ריב"ם (where תוספות concluded that only two פסוקים are necessary)?¹³

2. Why indeed does not the גמרא (even) mention חייבי עשה (especially if we maintain אין קדושין תופסין בחייבי לאוין)?!

¹⁰ See שיטה מקובצת who explains that the question is that instead of saying ולא תהיה לאשה (which excludes אין), it should state וישאנה. This would teach us the דין that the אנוס is required to marry the אנוסה, without excluding איסורי אישות.

¹¹ תוספות previously stated that were it not for the פסוק of לא תהיה לאשה all women would receive קנס including חייבי כריתות וכו'.

¹² The word תהיה (לאשה) indicates that her consent is required. See previous footnote # 9.

¹³ See סוכת דוד אות צח.